

ÁVUS REIVÄ RÄVISOLMOOŠŠKOVLMITORJUU SAJANPUÁTTEE ORNIISTÄLMIJN

Pyereh uáiviminister Orpo, sosiaaltorvominister Grahn-Laasonen, máttááttâsminister Henriksson, iäláttâsminister Rydman, pargominister Satonen sehe staatâräädi eres jesâneh,

mij Sämitigge, sämmilij päikkikuávlv kieldah, Säämi máttááttâskuávdáš sehe Säämimuseo Siida keessip tijjân: **visásmittep oovtâst sâmikielâlij áámmátulmui finnim já juátkoo oppâm máhđulášvuodâid meid puátteevuodâst.** Mij aldanep tii ääšist haldâttâs iävtuttâs HE 8/2024 rävisolmooštorjuu, áámmáttođhosstipend já vuáruttállâmriijâ lopâtem kyeskee lahâaasâtmin. Mij pivdep, ete mii kuávlv eromâšjiešvuodah váldojeh huámmášumán, ko ráhtojeh rävisolmoošškovlmitorjuu sajan puáttee orniistâlmeh, vâi mij pyehtip puátteevuodâst-uv västidiđ tuodâlii pargovyeimi vänivuotân tuárjumáin já oovdedmáin rävisolmoošškovlim.

Máttááttâs- já arâšoddâdem- sehe sosiaal- já tiervâsvuodâsuorgij pargei finnim vaigâdvuotâ lii ohtsâš huolâ tovtteijee äšši oles enâmist, já **sâmikielâlii pargei vänivuotâ lii eromâš tuodâlâš.** Ovdâmerkkân sâmikielâliih sosiaal- já tiervâsvuodâpalvâlusah **iä tááláá tiileest olášuu ubâ lahâaasâtem vaattâm minimitäásist,** já pargei tárbu šadda ain iäláttâhân vyelgim keežild. **Vääni lii sehe nube tääsi já ollâškuávljum anarâš-, nuortâlâš- já tavesâmikielâlijn áámmátulmuin.**

Rävisolmoošškovlmitorjuin láá kavnum čuávduseh sâmikielâlij pargei finniimân

Mij lep sämmilij päikkikuávlvust porgâm **meritiätulávt já innovativlávt** sâmikielâlij pargei finnim oovdân toimâiguin, main rävisolmoošškovlmitorjust lii lamaš merhâšittee uási. Sierâlágán intensivškovliimijn láá škuávljum häppilávt **ámáttijn jo pargee áámmátulmuuh sâmikielâ mätten,** teikâ **sâmikielâ mätteeh áámmátolmožin suorgijd, main lii vänivuotâ pargovyeimist.** Ovdâmerkkân Säämi máttááttâskuávdáá ive kukkosijn intensivškovliimijn láá rävisolmoošškovlmitorjuu vievâst oppâm enâmustáá rävisulmuuh, kiäh láá oppâm sâmikielâ paaldâst meid tehâlii tiäđu sâmikulttuurist. Maangah sist puátih sämmilij päikkikuávlv ulguubeln, já fáárust láá mangii päikkikuávlvun maasâd värrejeijeeh. Uási juátká uápuidis manjeláá ovdâmerkkân Oulu ollâopâttuv Giellâgâs-instituut sâmikielâ já sämmilij kulttuur škovliimijn.

Meid nubeh škovlimpeleh láá ornim sierâlágán táárbun heiviittum škovliimijd, main ovdâmerkkân sosiaal- já tiervâsvuodâsyergi tâi máttááttâssyergi áámmátulmuuh láá tievâsmittâm jieijâs mättim sâmikielâi já kulttuurmiäldâsij uápuiguin. Uđđâ kielâuáppei lasseen rävisolmoošškovlmitorjuin láá puáhtâm škovliđ eromâš movtijdum sâmikielâ mätteeh pargeid häppilávt suorgijd, main lii vänivuotâ pargein sehe eromâš áámmátulmui táárbun ovdâmerkkân Sämitiigán tâi Säämimuseo Siidan.

Rävisolmoošškovlmitorjuu looppâtmist láá **merhâšittee epinjuolgâ vaikuttâsah** ei. sâmikielâlii máttááttâsân já arâšoddâdmân, sâmikielâi máttááttâs orniimân sehe sâmikielâlij palvâlusâi oovdedmân já turviimân.

Rävisolmoošškovlmitorjuin láá njuolgist tâi epinjuolgist ovdâmerkkân:

- Nanodâm sämmilij päikkikuávlv kieldâi, Laapi pyereestvaijeemkuávlv, eres virgeomâhái já finnoduvâi pargolâšvuotâtile, ekonomia já eellimvuáimálâšvuodâ.
- Išedâm sâmikuávlv kieldâid já eres virgeomâháid lahâaasâtlij sâmikielâlij palvâlusâi (arâšoddâdem, škovlim, soti) orniimist
- Turvim sämmilij vuáđulavâlijd vuoigâdvuodâid paijeentoollâđ já ovdediđ jieijâs kielâ já kulttuur.
- Toohâm máhđulâžžân sierâ suorgij áámmátulmui häppilis tievâsmittemškovlim já jotelis pargo finnim sehe finnim tohâlijd, sâmikielâlijd áámmátulmuid suorgijd, main lii vänivuotâ mätteeh pargein.
- Tuárjum uhkevuálásij sâmikielâi iälâskittem já kielâs monâttâm sämmilij máhđulâšvuodâid vâldid suvâidis kielâ maasâd.

Sierâlágán rävisolmoošškovlmitorjuu kannatteijeevuodâ mittedeijee čielgiittâsâin taah mijjân eellimtehâliih juvsah iä veltihánnáá iäruuttuu toi eromâš jiešvuodâi tiet: uđđâ totkosij saajeest toimâ lii

lamaš eenâb tievâsmittemškovlim, já tain mij lep pastam västidiđ njuolgist kriittâlii sâmikielâlii pargovievâ vänivuotân. Siämmást láá tuárjum sâmmilij vuoigâdвуođâ paijeentoollâđ já ovdediđ jieijâs kielâ já kulttuur.

Kieldâin tâi eres tuáimein ij lah máhđulâšvuotâ škovliđ västideijee mere uáppeid tááláá ruttâdem raamij siste, ko rävisolmoošškovlim nohá. Mij huolân lii-uv, ete sâmikielâlii pargei finnim šadda ovdiist-uv vaigâdubbon puátteevuođâst já sâmikielâi iälâskem hiäjusmuvá, jis uáppoid ij lah ruttâtuálulâš movtijdeijee, peic taid kalga ruttâdiđ ovdâmerkkân lovnáin. Mij oskop-uv nanosávt, ete haldâttâs kannat meid puátteevuođâst piejâd resursijd mii sâmikielâlii mättimpotentiaalân.

Loopân

Sajan puáttee toorjâvuáhâduv ovdedem sâmikielâlij rävisolmoošuápei finnim turviimân **västid uáiviminister Petteri Orpo haldâttâsohjelm uulmijd, tastko tienuuvt:**

- Olášuttojeh haldâttâs ekonomiapoliitik tiäđučuogâstuvah adai ekonomâlii stâđisvuotâ, pargolâšvuotâ, ekonomâlâš stuárrum sehe pyereestvaijeempalvâlusâi turvim
- Tuárjojeh sâmmilij vuáđulavâliih vuoigâdвуođah paijeentoollâđ já ovdediđ jieijâs kielâ já kulttuur.
- Nanoduvvoo sâmikielâi sajattâh
- Torvejuvvojeh sâmikielâlij kieldâi sehe Laapi pyereestvaijeemkuávlv toimâmhináh
- Čuosâttuvvojeh juátkoo oppâm škovlimresurseh eromâšávt ulmuid, kiäh aledeh jieijâs škovlimtääsi, sehe škovliimáid, moh išedeh pargo finnim ovdâmerkkân suorgijn, main lii vääni pargein.

Mij tuáivup-uv, ete mii eromâštile váldoo huámmášumán meid puátteevuođâst oodvedmáin **movtijdeijee, sajanpuáttee vuáhâdುವâid**, vâi mij finnip puátteevuođâst-uv sâmikielâlijd áámmátulmuid, kiäid mij čuuvtij tarbâšep, sehe sâmmilij päikkikuávlust já sâmikielâlijn palvâlusâin oles enâmist.

Ovdedeijee oovtâstpargotiervuodâiguin,

Sämitigge

Pirita Näkkäljärvi
saavâjodetteijee

pirita.nakkalajarvi@samediggi.fi

Säämi máttááttâskuávdáš

Eeva-Liisa Rasmus-Moilanen
rehtor

eeva-liisa.rasmus-moilanen@sogsakk.fi

Säämimuseo Siida

Taina Pieski
museohovdâ

taina.pieski@samimuseum.fi

Iänuduv kieldâ

Petri Härkönen
kieldâhovdâ

petri.harkonen@enontekio.fi

Aanaar kieldâ

Tommi Kasurinen
kieldâhovdâ

tommi.kasurinen@inari.fi

Suáđigil kieldâ

Jari Rantapelkonen
kieldâhovdâ

jari.rantapelkonen@sodankyla.fi

Ucjuv kieldâ

Päivi Kontio
kieldâhovdâ

paivi.kontio@utsjoki.fi